

Prof. dr. Jan D. Bos (1951-2020)

M.A. de Rie | *Fotografie: Heno Fotostudio, Amsterdam*

Jan Dositheus Bos, geboren op 13 september 1951 in Leiden, studeerde geneeskunde in Rotterdam. Al op 39-jarige leeftijd volgde de benoeming tot hoogleraar in de Dermatologie en Venereologie en afdelingshoofd van de Afdeling Dermatologie van het AMC. Als zodanig was hij de opvolger van prof. Rudi Cormane die in 1987 totaal onverwacht overleed op 62-jarige leeftijd.

Cormane was de promotor alsook de opleider van Jan Bos, eerst in het Binnengasthuis, later in het AMC. Bos promoveerde in 1981 op een proefschrift over de immunologische aspecten van syfilis. Hij was sterk beïnvloed door Cormane en het verbaast dan ook niet dat hij geïnteresseerd raakte in de immunologie van de huid. Na de voltooiing van zijn opleiding werd hij als staflid verantwoordelijk voor de subafdeling Klinische Immunologie en Allergologie en werkte hij nauw samen

met de afdeling Celbiologie en Histologie van het AMC. Deze samenwerking met prof. Martien Kapsenberg richtte zich vooral op de immunofenotypering van de gezonde huid en psoriasis. Bos en Kapsenberg waren een van de eersten die de aanwezigheid en het belang van de T-cellen aantoonde in de normale en aangedane (psoriasis)huid. [1] Dit inzicht, samen met de toepassing van monoclonale antistoffen voor het aantonen van T-cel-subsets én de toepassing van ciclosporine bij

Dermatoloog en hoogleraar dermatologie en venereologie, afdeling Dermatologie, Amsterdam UMC, Amsterdam

Jan Bos wordt nog steeds in een adem genoemd met het Skin Immune System. Veel dermatologen danken hun opleiding, promotie of carrière aan zijn inzet.

psoriasis, onderstreepte het belang van T-cellen bij psoriasis en leidde uiteindelijk ook tot het concept 'Skin Immune System' dat men tot op de dag van vandaag gebruikt. In 1990 verscheen het gelijknamige tekstboek waarvan nog twee nieuwe edities zouden volgen. [2]. Alhoewel de laatste editie dateert van 2005, wordt Jan Bos nog steeds in één adem genoemd met het Skin Immune System. Jan bleef zijn hele werkzame leven betrokken bij het immunologisch onderzoek en de behandeling van psoriasis. Later in de jaren negentig kreeg hij ook belangstelling voor atopisch eczeem. Hij lanceerde de 'millennium criteria' en introduceerde het begrip atopiforme dermatitis, maar tot zijn frustratie kreeg hij hiervoor nooit dezelfde erkenning als voor zijn inzichten in psoriasis.

Jan Bos werkte altijd heel hard, niet alleen voor de eigen afdeling maar ook voor het AMC (5 jaar voorzitter van de Medisch Ethische Toetsings Commissie) en de Nederlandse dermatologie (als medeorganisator van het EADV congres in Amsterdam in 1999). Gedurende zijn carrière ontving hij vele onderscheidingen van buitenlandse dermatologische verenigingen: Polen (1991), Hongarije (1992), Schotland (1996) en Duitsland (2001). Eervolle benoemingen bleven niet uit: Fellow of the Royal College of Physicians Edinburgh (FRCP Edin) en het Royal College of Physicians London (FRCP London). Daarnaast was hij visiting professor van de Universiteit van Michigan en de Massachusetts Medical School. Jan Bos was uitermate productief met ruim 330 publicaties en meer dan 50 promoties.

Jan Bos was een bijzondere man die wispelturig kon zijn. Hij nam geen blad voor de mond, wat niet altijd als prettig werd ervaren. Daarnaast kon hij ook uitermate charmant en behulpzaam zijn. Veel dermatologen danken hun opleiding,

promotie of carrière aan zijn inzet. Gedurende het laatste deel zijn loopbaan kreeg hij steeds meer last van fysieke problemen waardoor bijvoorbeeld het reizen en geven van lezingen hem steeds moeilijker afging. Hij was graag thuis bij zijn gezin en was trots op zijn beide zonen. In 2009 trof kanker hem en in datzelfde jaar overleed zijn vrouw Anke. Deze schok kwam hij nooit goed te boven waarna hij aftrad als afdelingshoofd in 2011. Aansluitend daarop kreeg hij de eervolle aanstelling als AMC-hoogleraar. In 2013 hertrouwde hij met Marjo en dat deed hem zichtbaar goed. Zijn laatste publieke optreden was op 15 december 2017 toen hij de Chanfleury-penning in ontvangst mocht nemen. Dat gebeurde tijdens het Chanfleury van IJsselsteijn symposium ter gelegenheid van 150 jaar dermatologie aan de Universiteit van Amsterdam. Ter plekke kreeg hij een staande ovatie van de meer dan 250 aanwezigen. Jan stierf op 22 januari 2020, na een fatale hersenbloeding, in zijn eigen AMC.

Met dank aan prof. dr. William Faber en dr. Hendrik Jan Hulsebosch voor hun suggesties en aanvullingen bij het schrijven van dit artikel.

LITERATUUR

1. Matos TR, de Rie MA. Discovery of skin lymphocytes was a game changer in experimental dermatology. *Exp Dermatol.* 2017;26:683-4.
2. Bos JD (ed). *Skin Immune System (SIS)*. CRC Press, Inc., Boca Raton, Flo, USA. ISBN 0-8493 4945-1.

CORRESPONDENTIEADRES

Prof. dr. Menno de Rie

E-mail: m.a.derie@amsterdamumc.nl